Воськало С.М.
ст. гр. ЕОАм-12
Національний університет «Львівська політехніка»
Науковий керівник - Карп’як Я.С.,
к.е.н., доц. кафедри обліку та аналізу

ОСОБЛИВОСТІ ОПЕРАЦІЙ З ПЕРЕВЕДЕННЯ БОРГУ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

В умовах економічної кризи через обставини, що склалися, часто бувають випадки коли боржник не може своєчасно погасити свій борг перед кредитором. Виходячи із ситуації може стати укладення договору переведення боргу, за яким за боржника обов’язки з погашення кредиторської заборгованості, що виникла, візьме на себе третя особа – новий боржник. Багато хто із бухгалтерів намагаються уникати операцій із заміни боржника у зобов’язанні. Переважно це пов’язане з неоднозначним трактуванням норм з оподаткування цих операцій

Відразу зауважимо, що перевести борг можна як до настання строку його виконання, так і після цього моменту. Проте при цьому, на відміну від операцій відступлення права вимоги, перевести можна тільки борг за зобов'язанням, що вже виникло (тобто що вже існує), а не, скажімо, борг, який лише може виникнути в майбутньому. При цьому потрібно враховувати, що заміна сторони в зобов'язанні не змінює порядку числення і перебігу позовної давності, тобто не впливає на позовну давність і не переривається її [1].

Операція переведення боргу, по суті, є заміною боржника в зобов'язанні. Так, боржника в зобов'язанні може бути замінено іншою особою, однак лише за згодою на те кредитора. Необхідність отримання такої згоди зумовлено тим, що кредитору, звичайно ж, не байдуже, хто виконуватиме перед ним зобов'язання, особливо враховуючи, що різні боржники мають різну платоспроможність, репутацію тощо. Тому для здійснення переведення боргу, доведеться заручитися згодою кредитора. І таку згоду бажано отримати в письмовій формі — у вигляді листа чи повідомлення тощо (також, як варіант, згоду кредитора, наприклад, може бути зафіксовано прямо в договорі про переведення боргу, у такому разі укладається тристоронній договір переведення боргу, що підписується також ще і кредитором) [2].

На відміну від операцій відступлення права вимоги, борг може переводитися і частково (тобто допускається можливість переведення частини боргу). Головне, щоб на таке часткове переведення було отримано згоду кредитора. Також з відома кредитора борг частинами може бути переведено і на декількох боржників.

Договір переведення боргу укладається в тій самій формі, що і договір, за яким виникло основне зобов'язання. Так, якщо основний договір укладався в простій письмовій формі, то і договір переведення боргу буде простим письмовим; якщо основний договір посвідчувався нотаріально та (або) підлягав державній реєстрації, то і договір переведення боргу слід посвідчити нотаріально та (або) зареєструвати [2]. При цьому договір переведення боргу може укладатись або в двосторонньому (між первісним боржником та новим боржником), або в тристоронньому виді (тобто за участі кредитора).

За договором переведення боргу у відносинах з кредитором місце первісного боржника займає новий боржник. При цьому первісний боржник передає свої обов'язки в зобов'язанні новому боржнику, який бере такі зобов'язання і повинен їх виконати перед кредитором.

Разом із тим до нового боржника переходять не тільки всі обов'язки первісного боржника, а також і всі його права щодо кредитора. Так, новий боржник в зобов'язанні має право висунути проти вимог кредитора всі заперечення, що ґрунтуються на відносинах між кредитором та первісним боржником, тобто в тому числі й ті, що існували до заміни боржника [2]. Також новий боржник має право висувати заперечення, що ґрунтуються на його особистих відносинах з кредитором.

Податкове законодавство встановлює персональну податкову відповідальність платників податків, забороняє платникам податків переводити податкові борги із себе на

третіх осіб. Отже, перевести свої податкові борги на іншу особу (тобто передати обов'язки з їх погашення третій стороні — новому боржнику) заборонено. Це частково підтверджує і Цивільний Кодекс, згідно з яким цивільне законодавство не застосовується до податкових відносин, якщо інше не встановлено законом. У свою чергу, і податковий орган не може уступити своє право вимоги податкового боргу платника податків іншим особам.

А от уступити податковим органам своє право вимоги до інших суб'єктів господарювання (третіх осіб) у рахунок погашення податкового боргу платник податків може. Згідно із податковим законодавством, додатковим джерелом погашення податкового боргу може бути заборгованість інших осіб перед платником податків, право вимоги якої може бути переведено на орган стягнення. Отже, платник-кредитор, в якого в боржниках є інші суб'єкти господарювання, може передати своє право вимоги за такою заборгованістю до цих осіб податковим органам у рахунок погашення свого податкового боргу.

За домовленістю сторін переведення боргу може відбуватися як на безоплатній основі, так і за компенсацію. У першому (безоплатному) випадку передбачається, що новий боржник погасить переведений борг перед кредитором без отримання будь-якої подальшої компенсації за це з боку первісного боржника. У другому випадку мається на увазі, що, погасивши заборгованість перед кредитором, новий боржник згодом отримає від первісного боржника плату (компенсацію), розмір якої встановлюється за домовленістю сторін і може навіть перевищувати суму основного боргу.

Варто зауважити, що особливих (спеціальних) норм щодо обліку та оподаткування операцій переведення боргу чинне законодавство не містить. А тому при відображенні таких операцій в обліку доводиться керуватися загальними обліковими принципами.

Як бачимо в умовах економічної кризи, підприємства можуть використовувати різні варіанти, коли сторони можуть удаватися до операцій переведення боргу, використовуючи їх у своїх інтересах. Також операції переведення боргу можуть застосовуватися і в зовнішньоекономічних відносинах.

Література:

1. *Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.*
2. *Цивільний кодекс України від 16.01. 2003 р. № 435- IV.*

Гаврик О.В.
студ. гр. ЕОАм-12
Національний університет “Львівська політехніка”
Науковий керівник - Коваль З.О.,
к.е.н., доц. кафедри обліку та аналізу

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Організація обліку на підприємстві є однією з найважливіших умов успішної діяльності підприємства. Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку підприємство самостійно вибирає форми його організації: введення в штат підприємства посади бухгалтера або створення бухгалтерської служби, як самостійного структурного підрозділу, на чолі з головним бухгалтером; користування послугами спеціаліста з бухгалтерського обліку, зареєстрованого як підприємець, який здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи; ведення на договірних засадах бухгалтерського обліку централізованою бухгалтерією або аудиторською фірмою; самостійне ведення бухгалтерського обліку і складання звітності безпосередньо власником або керівником підприємства. Підприємство самостійно визначає облікову політику своєї діяльності [1,ст.25].

Важливою передумовою раціональної організації обліку на підприємстві є правильна розстановка кадрів на окремих ділянках облікового процесу, встановлення такої структури